UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

DPS

2014 **Ing. Renata Křečková**

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Keep Talking

Aktivizační metody ve výuce anglického jazyka

Ing. Renata Křečková

Závěrečná práce DPS

2014

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Zadání
tématu závěrečné písemné práce doplňujícího pedagogického studia

Renata Křečková

Celé jméno studenta:
Titul: Ing Rok zahájení DPS: 2012
Zaměstnání: Gymnázium a SOŠ Jaroměř, učitelka Aj a VV

Práce je svým obsahem zaměřena převážně do oblasti: **psychologie, pedagogika, obecná didaktika, oborová didaktika, metodologie, sociologie**. (zakroužkujte)

Téma práce: Aktivizační metody ve výuce komunikačních dovedností v anglickém jazyce na gymnáziu a jejich využití

Obsah práce:
(určit zaměření práce, stručně vymezit cíle práce a jejich dosažitelnost, obsah práce, metody pro zpracování, účel a aplikovatelnost)
Chci přeložit učební materiál Keep Talking z Aj do Cz – úvod, výběr kapitol. Vybrané metody vyhodnotit v praktické výuce. Vznikne něco jako metodická příručka pro učitele Aj nebo jazyků obecně. Vyhodnotit ze své praxe, jak aktivizační metody využívá učebnice Headway.

……

……

Literatura:
1**Keep Talking.** Frederike Klippel. Cambridge University Press, 1984
2**Aktivizační metody ve výuce. Příručka moderního pedagoga.** Tomáš Kotrba, Lubor Lacina. Barrister-Principal, 2011
Plánovaný termín odevzdání práce: červen 2014

Konzultováno s: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc., PhDr. Mgr. Ilona Ďatková, Ph.D. Podpis konzultanta ……..

Práce se odevzdává v termínech vyhlášených garantem DPS nejméně ve dvou vyhotoveních, přičemž nejméně jedna kopie musí být svázána v pevné vazbě. Práce musí obsahovat normovaný seznam použité literatury a její rozsah (bez příloh) musí být minimálně 40 stran. Formální úprava závěrečné práce se řídí platnými předpisy Univerzity Pardubice.

Prohlašuji, že jsem se seznámil(a) s instrukcemi pro vypracování závěrečné písemné práce.

v Pardubicích dne: únor 2014 **Podpis studující(ho):**. ..……..……..……..

Termín odevzdání Zadání tématu závěrečných prací se uskutečňuje 2x ročně.
Do **15. prosince** pro ty studenty, kteří se chystají přistoupit ke SZZk **v květnu** (s povinností odevzdat práci nejpozději 15. dubna)
a do **15. března** pro ty studenty, kteří se chystají přistoupit ke SZZk **v září** (s povinností odevzdat práci nejpozději 15. června).
Studenti se přihlašují k závěrečné zkoušce prostřednictvím příslušného formuláře **v den odevzdání závěrečné písemné práce.**

Řádně vyplněnou a podepsanou přihlášku odevzdejte osobně (sekretariát KVV, Mgr. Eva Matějová, budova G, 5. patro) nebo zašlete poštou na adresu: Katedra věd výchově, FF UPa, Mgr. Eva Matějová, koordinátor DPS, Studentská 84, 532 10 Pardubice

---

tato část slouží pro potřeby katedry věd o výchově:

Navrhované úpravy:

Souhlas vedoucího práce (datum, podpis): ……

Poznámky:

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují autorská práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 5. května 2014

Ing. Renata Křečková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc., který svědomitě vedl moji diplomovou práci a poskytl mi cenné rady a návody pro její obsah a realizaci.

Anotace:

Závěrečná práce „Keep Talking – Aktivizační metody ve výuce anglického jazyka“ pojednává o aktivizačních metodách výuky anglického jazyka na střední škole gymnaziálního typu. Přehledně zpracovává obecné principy frontální a aktivizační formy výuky, kooperativního a kompetitivního pojetí výuky a rozdělování studentů do skupin. Podstatu diplomové práce tvoří (komentovaný) překlad vybraných kapitol a výukových aktivit učebnice komunikačních dovedností Keep Talking nakladatelství Cambridge University Press včetně úvodních pokynů a rad autorky této učebnice, Friederike Klippel. V závěru je přehledný průvodce aktivizačních metod v učebnici New Headway Intermediate, 4th Edition, OUP. Závěrečná práce obsahuje pracovní listy v originální verzi a také klíč k řešení.

Klíčová slova:

výukové metody, frontální výuka, kooperativní výuka, aktivizační metody výuky, anglický jazyk, cíle, postupy, pracovní list.

Annotation:

The diploma thesis „Keep Talking - Activating teaching methods in English language“ deals with activating teaching methods in English language at grammar schools. It brings a structural layout of general principles of frontal and activating way of teaching, cooperative and competitive forms of teaching and grouping students. The thesis is based on a (commented) translation of selected parts and educational activities of Keep Talking, Cambridge University Press, an English course book of communication language skills. It includes the author´s, Friederike Klippel´s, leading in instructions and advice. The final part brings a guide to activating methods of an OUP course book , New Headway Intermediate, 4th Edition. The thesis also includes worksheets in an original version plus the key.

Key words:

teaching methods, frontal way of teaching, cooperative teaching, activating methods of teaching, English language, aims, procedures, worksheet.

OBSAH

PŘEDMLUVA str. **10**

ÚVOD **12**

Nejde o zábavu, ale o přesvědčení 13

Co je aktivizační metoda? 13

Kombinace frontální a aktivizační formy výuky 15

A co informační a komunikační technologie? 15

Oblíbenost jednotlivých metod výuky 15

Kooperovat nebo soutěžit? 16

Jak rozdělovat studenty do skupin? 17

Z ÚVODU AUTORKY Friederike Klippel KE KNIZE „KEEP TALKING“ **18**

Jak využívat tuto učebnici? 19

Atmosféra 19

Úloha učitele 20

Organizace třídy 20

Jak používat aktivity v této knize 20

KEEP TALKING **22**

I. QUESTIONS & ANSWERS 22

Warming-ups (Zahřívací aktivity) 22

1. Identity cards (Jmenovky) 22

2. Stem sentences (Nedokončené věty) 22

3. Cluster (Shluk) 23

Interviews (Rozhovory) 23

4. Group interview (Rozhovor ve skupině) 24

Guessing games (Hádej) 24

5. A day in the life (Jeden obyčejný den) 25

6. Coffeepotting (Čajová konvice) 25

Jigsaw tasks (Puzzles) 26

7. The same or different? (Shoda nebo rozdíl) 26

8. A strip story (Rozstříhaný příběh) 26
Questioning activities (Ptejte se) 27
9. What would happen if … (Co by bylo, kdyby …?) 27
II.DISCUSSIONS AND DECISIONS (Diskuzí ke shodě) 28
Ranking exercises (Umístění v žebříčku) 28
10. Qualities (Osobnostní kvality) 28
11. Desert island (Na pustém ostrově) 29
12. Job prestige (Uznávané profese?) 29
Discussion games (Diskutujte hravě) 30
13. Mad discussion (Potrhlá debata) 31
14. Comments (Komentáře) 32
15. What evidence? (Co tě přesvědčí?) 32
Values clarification techniques (Jak poznat, co má hodnotu) 33
16. Twenty things I´d like to do (Dvacet věcí, které bych rád dělal) 33
17. Values continuum (Jakou důležitost dáváš těmto postojům?) 34
18. Unfinished sentences (Nedokončené věty) 34
19. Values topics (Postoje k různým tématům) 34
Thinking strategies 35
20. Brainstorming (Burza nápadů) 35
21. PMI / Pluses, minuses, interesting (Výhody, nevýhody, zajímavé) 35
22. Viewpoints (Pohledy na věc) 36
Problem-solving activities (Řešení problému) 36
23. Fire (Hoří!) 36
24. Group holiday (Společné prázdniny) 37
25. Everyday problems (Každodenní problémy) 37
26. Baker Street („Pekařská ulice“) 38
III. STORIES AND SCENES (Jako na divadle) 38
Miming (Předvádění) 38
27. Adverb charade (Hádej příslovce) 39
28. Miming people and objects (Předváděj lidi a předměty) 39
29. Hotel receptionist (Recepční v hotelu) 39

30. Messages (Chci ti něco říct) 40
Role-play and simulations (Hraní rolí a simulace) 41
31. TV interview (Televizní rozhovor) 41
Stories (Příběhy) 42
32. Chain story (Zapoj se do vyprávění) 42
33. Newspaper report (Novinový článek) 42
34. Keep talking (Mluvte, mluvte, mluvte) 42
HEADEWAY INTERMEDIATE A AKTIVIZAČNÍ METODY **44**
ZÁVĚREČNÉ SLOVO AUTORKY **46**
SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY **48**
PŘÍLOHY **49**
Worksheets (Pracovní listy) 49

PŘEDMLUVA

Ústředním tématem této diplomové práce jsou **aktivizační**, nebo též **aktivizující metody výuky anglického jazyka.** Tato práce je opatřena titulem **KEEP TALKING.** Tak se jmenuje **učebnice komunikačních dovedností pro středoškolské učitele anglického jazyka,** jejíž autorkou je **Friederike Klippel.** Volný překlad titulu by mohl být **Mluvit, mluvit, mluvit.** Prvního vydání se tato kniha dočkala v roce 1984 v Cambridge University Press. V roce 1994 byla publikována podvanácté. I dnes si ji můžete zakoupit např. na http://www.ajshop.cz/Cambridge-University-Press/Keep-Talking/. Není to snad dostatečný důkaz o její kvalitě?

Keep Talking jsem objevila v době, kdy na gymnáziu v Jaroměři, kde učím anglický jazyk, učila americká lektorka z Peace Corps Organization. Než odjela zpět do USA, knížku mi věnovala. A tak ještě v době, kdy aktivizační metody byly výsadou zahraničních lektorů, jsem měla bohatý zdroj nápadů, jak nejen výuku anglického jazyka zpestřit, ale hlavně, jak své studenty motivovat. Za posledních 20 let, během kterých tuto knihu využívám, se trh s učebnicemi nasytil. Přesto jsem se rozhodla využít svou závěrečnou práci k **popularizaci** této učebnice, přeložit vybrané kapitoly do češtiny a vytvořit tak šikovný **manuál pro učitele anglického jazyka na střední škole, vyšším gymnáziu.**

Keep Talking nabízí 123 aktivizačních postupů formou metodických listů. Porovnala jsem tyto metodické listy s Vzorovými metodickými listy, jak je uvádí Kotrba a Lacina (2011, str. 164 a 165). Jsou naprosto identické. Do své práce jsem **vybrala aktivity** tak, aby **reprezentovaly všechny kategorie aktivizačních metod** uvedených v Keep Talking. Druhým kritériem výběru byla **vlastní zkušenost z výuky**. Aktivity jsou vyzkoušené a vhodné. Většina aktivit nepotřebuje žádnou materiální přípravu, což je další praktický důvod výběru. Nezapomněla jsem zařadit několik nápadů, které jsou vhodné **i pro začátečníky. Většinou** se ovšem jedná o jazykovou úroveň **B2.** Cenné jsou metody, které přinášejí **legraci.** Některé aktivity jsou **na jedno použití,** ale většinu můžete obměnit podle probírané problematiky nebo konverzačního tématu, jsou tedy **univerzální.**

Součástí Keep Talking je **zásobárna pracovních listů.** V přílohách je najdete v originálním provedení, tedy v angličtině, a okamžitě použitelné pro výuku včetně klíče.

Do své práce jsem také zařadila kapitolu o tom, jak jsou využívány **aktivizační metody v** učebnici **New Headway Intermediate**, konkrétně v její 4. edici.

Do vlastního překladu knihy Keep Talking jsem přidala i své zkušenosti nebo obměny a nápady. V textu jsou tyto uvedeny odlišným stylem písma, italikou.

ÚVOD

„Podstata kurikula spočívá v odklonu od naší staré dobré rakousko-uherské školy postavené na memorování, ke škole zaměřené na dovednosti žáka, klíčové kompetence“ (Čechová, 2006).

„Moderní vyučující chápe, že cílem není vytvoření chodící encyklopedie, ale spíše samostatně uvažujícího člověka, který dokáže komunikovat, hledat informace, zpracovávat je a vyhodnocovat, a na jejich základě si vytvořit názor.“ (Kotrba, Lacina, 2011, str. 10)

Profese učitele ruku v ruce s měnící se společností prochází změnami. Nové IC technologie, volnější kurikulum, celoživotní vzdělávání jsou nejmarkantnějšími příklady. Mění se také studenti. Nové technologie používají zručně, přejí si méně náročné kurikulum, neboť všechno se dá dnes „vygúglovat“, a nechtějí věnovat většinu svého mimoškolního času vzdělávání se. Přání středoškolského pedagoga je stále stejné: naučit, připravit pro život a také pro přijímací, závěrečné či jiné zkoušky. K tomu přidejme pravidelné školní inspekce, které se zaměřují na ty nejméně podstatné věci, jakými je například zápis do třídní knihy nebo napsání cíle vyučovací hodiny na tabuli. Společenský status této profese neroste. Náročnost ano.

Nestěžujme si. Středoškolský pedagog je v českých poměrech většinou nadšenec, který ve své profesi spatřuje smysl. Přestože se učitel pohybuje v určitých mantinelech, má velkou svobodu v tom, jakými metodami bude učit. Speciálně v oboru jazykové výuky může svobodně brouzdat nebo jít na hlubiny mezipředmětových vztahů. Má-li co říci, může. Nikdo mu v tom nebrání. Tohle privilegium pedagogům zaručuje demokracie. Jaké metody tedy zvolit? Jaké pojetí výuky? Frontální? Aktivizační? Obojí?

Frontální výukou zjednodušeně rozumíme, že učitel pracuje s celou třídou/skupinou stejnou metodou výuky se stejným obsahem. Dnes se frontální výuka stává synonymem špatné nebo zastaralé výuky. Proč? Obecná představa je, že učitel vede monolog, třída spí s otevřenýma očima, odmítá si dělat poznámky, neboť přesně to, co říká učitel, je v učebnici. Hybatelem výuky je pouze učitel. Na dotazy z řad posluchačů není zvědavý.

Znamená to, že frontální výuka nemá žádná pozitiva? Jistě, že má. Dobrý učitel dokáže studenty zaujmout právě promyšleností, logikou výkladu, fundovaností a zápalem pro svůj předmět. Velmi rychle zjistí, zda studenti stíhají a chápou. Vybízí k otázkám, nabízí vzorové situace, reaguje na dotazy, ví, co je a co není podstatné. Neztrácí čas. Při ověřování, zda všichni porozuměli, opraví chyby, což je ve výuce jazyků zásadní (správná výslovnost, gramatické nepřesnosti).

Ve výuce jazyka frontální výuka nemůže z logiky věci znamenat, že třída mlčí a učitel sděluje. **Jazyková výuka je z principu o komunikaci a frontální výuka je její nedílnou součástí.** Na otázku, zda lze studenta naučit jazyk pouze frontální výukou, odpovídám ANO. Možná to nebude příliš zábavné. Důležitější je však, aby to bylo smysluplné.

Nejde o zábavu, ale o přesvědčení

„Vnitřní motivace znamená, že děláme něco z vnitřních pohnutek. Často se tyto vnitřní pohnutky chápou zúženě, jen jako přitažlivost cíle či činnosti (vyjadřujeme to právě výrazem, že nás něco baví, zajímá). Zapomínáme někdy, že do vnitřní motivace patří i věci, které nejsou samy o sobě přitažlivé, ale o kterých jsme přesvědčeni, že je máme či musíme udělat, protože je to tak správné nebo to pomůže něčemu, na čem nám záleží. Klíčovým pojmem vnitřní motivace není zábava, ale smysluplnost.“ (Nováčková, 2005)

Tímto citátem se dostáváme k druhému pojetí výuky. Je to **aktivizační výuka.** Koho má aktivizovat? Zcela jistě především studenty. Klimbající či memorující student se díky aktivizační metodě změní ve studenta aktivního, nadšeného, zaujatého, přemýšlejícího. Ideální stav. Ideální stav nečekejme. **Pozitivní odezva** je však velmi pravděpodobná. Někdy opravdu potřebujeme unavené studenty hlavně osvěžit. A tak využijeme například aktivitu CLUSTER. Metoda, při které se rozhodně nesedí v lavici.

Co je aktivizační metoda?

„Aktivizační metody jsou postupy, které vedou výuku tak, aby se výchovně-vzdělávacích cílů dosahovalo hlavně na základě vlastní učební práce studentů, přičemž důraz se klade na myšlení a řešení problémů.“ (Kotrba, Lacina, 2011, str. 49)

A co učitel? **Aktivizují aktivizační metody výuky také učitele?** Jistě. Mění vztah mezi učitelem a studentem. Učitel je stále dominantní jednotkou ve třídě, ale studenti dostávají větší prostor k autentickému projevu. Aktivizační postupy, pokud jsou využívány účelně, spolu s osobnostními kvalitami pedagoga **pomáhají budovat dobré klima ve třídě.** Není to tedy zadarmo, automaticky. Nefunguje přímá úměra: čím více aktivizačních postupů, tím lepší výsledky a úžasnější učitel. Tento způsob výuky nutí učitele o svých učebních postupech hodně přemýšlet a pracovat na sobě. Učitelé se smyslem pro humor mi dají za pravdu, že hodina, ve které se ani jednou se studenty nezasmějeme, je nepovedená. Metodické listy učebnice Keep Talking uvádějí mezi cíli dané aktivity právě i hledisko FUN (zábavné, legrace).

Informace potřebují souvislost

*„Kromě **smysluplnosti** udržují vnitřní motivaci ještě **svobodná volba postupu práce** a možnost **spolupráce** (označují se jako **tři "s" vnitřní motivace**). I nezáživná práce může být smysluplná. I nezáživná práce může být udělána dobře a efektivně, pokud máme vliv na její průběh, můžeme si zvolit způsob, jakým ji budeme dělat. Nezáživná práce se dělá lépe a snadněji ve spolupráci s ostatními.“* (Nováčková, 2005)

Co je ve výuce jazyka nezáživná práce? Naučit se novou slovní zásobu ve všech formách, tj. číst, psát a používat ji. Zvolme některou aktivizační metodu:

Pexeso / Mime game / Soutěž na tematickou slovní zásobu / Soutěž ve spelingu v režii studentů / Nechte studenty zjistit, která anglická slova považují za obtížná. / Studenti vytvářejí příběh na prvních 10 slovíček slovní zásoby Unitu 2 (práce ve skupinách.)

„Shrňme tedy: pokud máme zájem, aby děti získaly návyk pracovat s plným nasazením, aby byly trpělivé, vytrvalé, tvořivé, iniciativní, učme je to na činnostech, které je baví, protože mají smysl (a nemusí být přitom zábavné), dejme jim prostor pro vlastní rozhodování a umožněme spolupracovat.“ (Nováčková, 2005)

Kombinace frontální a aktivizační formy výuky

Ideální. Naučit všechno hrou je stejný extrém jako využívat jenom frontální výuku. Navíc v podmínkách českého školství, kdy v jazykové skupině je běžně 15 i více žáků, je to nereálné. Aktivizační metody jsou také časově náročné.

„*Je důležité si uvědomit, že aktivizační metody nemohou plně nahradit klasickou formu výuky, mohou ji pouze oživit, vylepšit a zatraktivnit. A o to jde především.“* (Kotrba, Lacina, 2011, str.43)

A co informační a komunikační technologie?

ICT ve výuce mají dnes zelenou. Učitelé absolvují semináře a kurzy výpočetní techniky a jejího využití ve výuce. Školy jsou vybavovány notebooky a interaktivními tabulemi. Někteří pedagogové se stanou jejími nadšenými propagátory, jiní je využívají minimálně nebo vůbec. Nechceme se ale změnit v „předčítače powerpointových prezentací“ (Kotrba, Lacina, 2011, str. 15). Ani vyřadit učebnice. Chceme výuku obohatit. ICT jsou neocenitelnou studnicí hlavně vizuálních informací o reáliích, tedy kulturách zemí a národů, o kterých se v jazyce učíme. Máme-li **učit v mezipředmětových,** a troufám si říct, **globálních souvislostech,** díky ICT je vše při ruce: statistická data, novinky, zprávy. Internet nabízí videa, písničky, se kterými u studentů určitě zabodujeme. ICT dávají prostor nejen učitelům, ale i studentům. V seminářích anglického jazyka prezentují vlastní témata v powerpointu. Tato aktivita v sobě spojuje řadu kompetencí jazykových, komunikačních, prezentačních, sociálních. Učitel by si neměl hrát na odborníka a strávit hodiny a hodiny svého času tvorbou sofistikovaných prezentací.

Oblíbenost jednotlivých metod výuky

Sitná (2009) seznamuje s výsledky šetření mezi studenty, které se týkalo oblíbenosti jednotlivých metod výuky mezi studenty. Odpovědi jsou seřazeny sestupně od forem nejoblíbenějších k těm méně oblíbeným. Ty, které se dají aplikovat ve výuce anglického jazyka, jsou v textu zvýrazněny:

1. skupinové vyučování (kooperativní výuka, diskuze, debaty, spolupráce v menších skupinách)

2. využívání informačních a komunikačních technologií (např. počítače či internetové tabule)

3. pedagogické hry, soutěže, křížovky, kvízy

4. praktická výuka v odborných učebnách

5. práce v laboratořích, exkurze

6. odborná praxe

7. samostatná práce v hodině

8. pozorování (spolužáků, pedagoga)

9. čtení za účelem získání informace

10. výklad

Kooperovat nebo soutěžit?

Toto téma si zaslouží svou vlastní kapitolu. **„Kooperativní učení** se soustřeďuje na procesy, ke kterým dochází při spolupráci uvnitř skupinky, především na sociální interakci. Opakem kooperativního učení je výuka, při níž žáci vzájemně nespolupracují, nebo mezi **sebou dokonce soupeří a soutěží.** Takovou výuku nazýváme **kompetitivní.** Stoupenci kooperativního učení se snaží soutěživost ze škol vytlačit. Provází ji totiž řada negativních jevů. Aby jedinec mohl zvítězit, musí ostatní prohrát, což snižuje jejich motivaci k učení. V životě se samozřejmě vyskytuje soutěžení i spolupráce. Otázkou je, která z obou sociálních interakcí je častější. Ve kterých situacích je soutěživost vhodnější a kdy může být na škodu? **Chceme, aby byla naše společnost v budoucnu více kooperativní, nebo kompetitivní?**

Některé životní situace mohou být mylně vnímány jako kompetitivní. Např. **výběrové řízení na volné pracovní místo.** Získá ho nejlepší uchazeč, který porazí ostatní? Ne, konkurz není soutěž. Personalisté vybírají z uchazečů takového, který nejlépe odpovídá požadavkům (kritériím), které budou na zaměstnance kladeny. Proto někdy vítězí v konkurzu člověk se středoškolským vzděláním nad vysokoškolákem, nebo týmový hráč dostane přednost před individualistou…“ (Sarközi, 2010).

Tuto pasáž jsem si dovolila ocitovat v plném znění, protože se s ní ztotožňuji a snažím se v tomto duchu působit na své studenty. **Učíme a připravujeme studenty pro život. Ne kvůli tomu, aby student A měl lepší známky než student B.** Kompetitivní vyučování třídu

rozděluje na ty rychlejší, průbojnější, odvážnější a na ty méně průbojné, pomalejší, kteří potřebují více času, aby úkol zvládli. Nepřispívá k dobrému klimatu ve třídě. Zbytečně vystavujeme část třídy neúspěchu. A přitom toto rozvrstvení třídy nemá vypovídající hodnotu o skutečných kvalitách jednotlivců. Pokud zařadíme jako aktivizační činnost soutěž, měli bychom důsledně dbát na to, aby nebyla brána zcela vážně. Velkým kladem kooperativního vyučování je, že spolu studenti mohou **komunikovat po celý vymezený čas** ve skupinách **z očí do očí.** Učitel sice nemůže 1OO% kontrolovat dění ve třídě, ale to k této metodě výuky patří.

Jak rozdělovat studenty do skupin?

Podmínkou kooperativního vyučování je **řešení společného úkolu ve skupinách.** Můžeme začít **ve dvojicích** a pak přejít k **malým skupinkám.** Na principech kooperace je postavena učebnice Keep Talking, která je ústředním tématem této práce.

Učitel by měl věnovat náležitou pozornost tomu, jak skupiny ve třídě vytvořit. Zprvu nechme vytvořit **skupiny spontánně na základě dobrovolnosti.** Sdruží se spolu ti studenti, kteří mají k sobě blízko. Může se ale stát, že někteří zůstanou stranou. Tehdy musí učitel vymyslet, jak je začlenit. V kapitole Keep Talking jsou proto aktivity seznamovací, „ledolamové“. Zkušený učitel tedy neponechá studenty „svému osudu“ a vznik skupinek pozorně monitoruje.

Funkční skupinku bychom neměli trhat, ale nechat ji **kooperovat dlouhodobě,** třeba půl roku. Zejména jde-li o projektové vyučování. Tak si mohou její členové vytvořit hlubší vazby, navázat na to, co už spolu jazykově prožili a předat si maximum.

Skupiny mohou být **homogenní** (stejná úroveň znalostí, hoši nebo děvčata, introverti, extroverti) nebo **heterogenní.** Homogenní skupinu využijeme, když se chceme věnovat slabším studentům. Členové heterogenních skupin se mohou více vzájemně obohatit, dochází v nich ale k častějším konfliktům.

Výzkumy ukázaly, že **nejefektivnější je výuka ve skupinách čtyřčlenných**. Naopak se nedoporučuje počet lichý, tedy 3 nebo 5. Vyšší počet pak nedává dostatek prostoru každému ve skupině.

Z ÚVODU AUTORKY Friederike Klippel KE KNIZE „KEEP TALKING“ [1]

Hlavním smyslem této knihy je doplnit tradiční jazykovou výuku řadou různorodých aktivit, které výuku oživí a podpoří zájem studentů. Učit se cizí jazyk neznamená jen zapamatovat si nějaké penzum slovní zásoby, abychom uměli pojmenovat věci kolem sebe. Náš rodný jazyk odráží naši kulturu a také naši osobnost. Nejinak je tomu, když se učíme cizí jazyk. Budeme-li ve třídě při výuce cizího jazyka hovořit například o svých zálibách, můžeme si lépe uvědomit a srovnat své hodnoty.

Učení je mnohem efektivnější, pokud se **studenti do procesu výuky zapojí aktivně.** Záleží na učiteli, jakým způsobem vyvolá u studentů zájem. Zvědavost může být podnícena **textem** nebo **obrázkem, ve kterém jsou chyby nebo nesrovnalosti, ve kterém chybějí informace nebo jsou v nesprávném pořadí. Anketa** ve třídě (opinion poll) je další aktivita, která vyžaduje aktivní zapojení studentů. Musí se navzájem ptát, zjišťovat postoje. Doslova se musí zvednout ze židle a aktivně komunikovat. Výsledek ankety je tak výsledkem práce všech. Další možnost, jak vést studenty k větší aktivitě, jsou **hry, legrace a zapojení fantazie.**

Výuka jazyků se vymaňuje z přesně stanovených postupů a dává místo **vzdělávání k hodnotám a osobnostnímu rozvoji.** (*První vydání této publikace je z roku 1984.!)* Výuka jazyků, ale i jiných předmětů, má velký význam pro rozvíjení **kooperace a empatie.** Jako učitelé chceme, aby studenti byli k ostatním citliví a vnímaví a dokázali se podělit nejen o své radosti, ale také o své starosti. Např. na jigsaw aktivitách si studenti vyzkoušejí, že je nezbytné kooperovat.

Důležitým faktorem ve výuce pro kooperaci je přístup samotného učitele. Pokud dává obecně přednost kooperativní výuce a nezalekne se větší pracovní zátěže, která je vždy spojena se skupinovou prací nebo projekty, potom mají studenti dobré podmínky k tomuto typu výuky. **Osobnost a přístup učitele** výrazně předurčuje atmosféru ve třídě nebo skupině. Učitel často, aniž by si to uvědomoval, navodí atmosféru už samotným výběrem aktivit a témat.

[1] Komentáře autorky závěrečné práce k Úvodu a vlastnímu textu učebnice Keep Talking jsou uvedeny kurzívou. Obě kapitoly jsou překladem autorky závěrečné práce z originálu.

Při sestavování této učebnice jsem zohledňovala výše uvedená hlediska. Ale hlavním záměrem bylo sestavit aktivity, pomocí nichž se studenti mohou efektivně učit cizí jazyk. Protože cílem těchto aktivit je získání komunikačních dovedností, neměly by být využívání pouze jako „vata“ (fillers) nebo zpestření poslední páteční vyučovací hodiny. Pomocí těchto aktivit se různé jazykové jevy procvičí neotřelým způsobem. Učí studenty, aby využívali svých znalostí pružně.

Jak využívat tyto aktivity

Atmosféra

Některé aktivity v této knize se zaměřují na jednotlivé studenty. Studenti jsou požádáni, aby řekli ostatním o svých pocitech, zálibách nebo o tom, co nemají v oblibě. Také po nich chceme, aby své pocity a postoje nějak posoudili. Mají též reagovat na otázky ostatních. Mluvit o sobě není pro každého až tak snadné. Není-li klima ve skupině přátelské, mohou i extrovertní studenti mít zábrany a obavy z trapnosti a posměchu. Prvním a naprosto **nezbytným předpokladem** k úspěšnému zvládnutí těchto **learner-centred aktivit** je **uvolněná a přátelská atmosféra ve skupině.** Jen za tohoto předpokladu můžeme dosáhnout cíle: kooperace a lepšího vzájemného pochopení.

V nově vzniklé skupině nebo třídě, kde se studenti teprve budou sžívat, nebo s novým učitelem se příjemné klima pravděpodobně nevytvoří okamžitě. Tady bychom se měli vyhnout příliš osobním tématům. Učitel by měl vybrat aktivitu typu **warming-up** a **jigsaw.** I ve skupinách, kde se studenti znají docela dobře, mohou některé aktivity být pro někoho stresující. Proto by měl učitel vždycky zdůraznit, že je možné odmítnout odpověď na osobní otázky bez udání důvodu nebo vysvětlení. Třída to musí akceptovat bez poznámek a diskuze. Je na zvážení učitele, aby vyhodnotil, která aktivita může být někomu nepříjemná. Může si zkusit položit otázku, zda by se sám chtěl dané aktivity účastnit nebo ne.

Úloha učitele

K řadě aktivit v této knize stačí, aby ji učitel rozběhl, a pak už probíhá bez něj. Učitel se musí rozhodnout, jakou roli zaujme. Může se **zapojit jako rovnocenný člen skupiny** (u aktivit ve dvojicích to je možné, jen když je lichý počet studentů) nebo průběh **aktivity monitorovat.** Zapojení se má svoje výhody. Studenti mají možnost poznat lépe svého učitele. Bariéra nebo psychologický odstup pomalu mizí. Samozřejmě, že se učitel musí oprostit od opravování chyb a nesmí využívat svou jazykovou převahu. Pokud se učitel zapojí, nemůže hodnotit aktivitu nestranně a nemůže radit a pomáhat ostatním, což je ovšem jeho hlavní úkol.

Učitel, který dá přednost monitorování, si může poznamenat nejběžnější chyby a později je využít k opakování a vysvětlení problému. Některé aktivity dokonce vyžadují, aby učitel ze třídy odešel.

Učitel si musí dát pozor, aby neopravoval chyby příliš často. Časté opravování studenty znejistí. Hlavní cíl, komunikace, se tak dostává na vedlejší kolej. Učitel by měl mít spíše roli pozorovatele a pomoci, jen když je o pomoc požádán. Poradit studentům, jak se mohou vypořádat se svým jazykovým problémem a povzbudit je k další samostatné komunikaci.

Organizace třídy

Buzz groups (Diskuzní skupinky) – diskuze probíhá několik minut v malých skupinách a pak jsou názory nebo řešení prezentována třídě

Hearing (Panel) – studenti „experti“ vytvoří panel a odpovídají na otázky třídy

Onion (Cibule) – třídu rozdělte na dvě stejné skupiny. Židle, jejichž počet je shodný s počtem studentů, uspořádejte do dvou soustředných kruhů. Studenti sedí proti sobě čelem a vytváří pomyslné dvojice. Po krátké diskuzi studentů proti sobě sedících se studenti ve vnějším kruhu zvednou a posunou se o jedno místo doprava/doleva. Pokračují v další konverzaci s novým partnerem. Aktivita končí, až se dostanou na své původní místo.

Market (Jako na trhu) – všichni studenti se volně pohybují po místnosti. Každý si povídá s několika dalšími studenty.

Opinion vote (Hlasujeme o názorech) – každý student obdrží volební lístky s hodnocením 1-5 (1 = naprosto souhlasím, 5 = naprosto nesouhlasím). Je nastolen problém formou tvrzení. Po

krátké diskusi studenti vyjádří svůj názor pomocí lístků. Máme tak okamžitě přehled o názorech všech.

Forced contribution (Aby každý mluvil) – abychom měli jistotu, že se každý student zapojí svým názorem, studenti si náhodně vytáhnou kartičku s číslem, které určí pořadí, ve kterém budou hovořit.

Jak používat aktivity v této knize?

1.**PŘIPRAVTE** si **MATERIÁLY** v dostatečném množství.

2.Pročtěte si **POSTUP** a pokud potřebujete, poznamenejte si hlavní kroky.

3.Rozmyslete si, **JAK UVEDETE** danou aktivitu ve třídě.

4.Budou studenti potřebovat **VAŠI POMOC?**

5.Rozhodněte se, jakou **ROLI** přijmete (zapojit se, pomáhat, pozorovat) a během aktivity ji **NEMĚŇTE!**

6.Nechte studenty, aby vám po skončení sdělili svoje pocity **(FEEDBACK)**

7.**POZNAMENEJTE SI:** vzniklé problémy, svoje postřehy, poznámky studentů. To vše vám pomůže upravit a zefektivnit aktivitu, až ji budete znovu používat.

KEEP TALKING

I. QUESTIONS & ANSWERS (Otázky a odpovědi)

Warming-ups (Zahřívací aktivity)

Mají-li studenti pracovat ve skupině, je vhodné, aby se nejprve trochu seznámili. Po krátkém popovídání se ochotněji zapojí i do dalších aktivit. Nejprve je dobré zjistit, jak se kdo jmenuje, poté co koho zajímá a baví. W-ups se hodí na začátek školního roku pro novou skupinu studentů. Pokud se zapojí i učitel a umožní studentům, aby se o něm něco bližšího dozvěděli, je větší šance, že ho studenti budou brát ne jako učitele, ale jako člověka. Druhým důvodem, proč využít w-ups, je naladit studenty na správnou notu, když začínáme s nějakým novým tématem, úkolem nebo projektem. Přesto ale mohou w-ups zejména u méně odvážných studentů vyvolat určité obavy. Tomu se můžeme vyhnout. Studenti často za nejméně stresující považují komunikaci ve dvojici (pair-works), protože všichni mluví současně, ale každý má jen jednoho posluchače. A tak podle atmosféry ve třídě je možné upravit class aktivity na pair-work. Většina w-ups je vhodná i pro A2 jazykovou úroveň, protože vyžaduje pouze jednoduché otázky a odpovědi. Jazykovou náročnost můžeme snadno přizpůsobit situaci.

1. Identity cards (Jmenovky)

Cíl: otázky na osobní data, navzájem se seznámit / A2-B2 / dvojice / 10-30 minut / **Příprava:** každý student dostane pracovní list / PL (viz Přílohy)

Postup: studenti pracují ve dvojicích. Každý dostane svůj PL. Probíhá rozhovor (interview) a vyplnění jmenovek. Nakonec každý student s pomocí svého PL představí svého partnera třídě.

Obměny:1. Rozhovor může probíhat bez zaznamenávání odpovědí – klade nárok na paměť.

2.Před začátkem celé aktivity můžeme přidat ještě tento úkol: Zjisti o svém partnerovi 5 věcí, které nelze poznat pouhým pohledem.

2. Stem sentences (Nedokončené věty)

Cíl: základní gramatické struktury, navzájem se lépe poznat / B2 / jednotlivec / 15-20 minut / **Příprava:** každý student dostane PL (viz Přílohy)

Postup: každý student dostane PL a vyplní jej. Následně každý přečte svůj PL. Může následovat diskuze.

Poznámka: studenti mohou odmítnout PL vyplnit nebo neodpovědět na příliš osobní otázky. *Pokud je atmosféra ve skupině přátelská, studenti mohou vznést doplňující „Wh" otázky během jednotlivých prezentací. Toto může splnit funkci icebreakeru a vnést do aktivizační aktivity uvolnění.*

3. Cluster (Shluk)

Cíl: porozumět pokynům, rychle na ně reagovat a odreagovat se / A1-A2 / celá třída / 15-30 minut / **Příprava:** seznam pokynů pro učitele + CD přehrávač + z místnosti odstranit stoly a židle

Postup: zatímco hraje hudba, studenti se volně procházejí po třídě. Jakmile hudbu přerušíme, dáme studentům pokyn, např. „Vytvořte skupiny po pěti studentech." Jakmile je pokyn splněn, pustíme hudbu a necháme studenty opět procházet. Další pokyny následují stejným principem. Po 5-8 pokynech, kterých se zúčastní všichni, můžeme aktivitu vést ke konci tak, že vyvoláme např. číslo 7 a studenti musejí vytvořit sedmičlenné skupiny. Kdo se „nevejde", končí.

Nabídka pokynů: Vytvořte čtyřčlenné skupiny a společně zazpívejte písničku / Vytvořte skupinu s těmi, kdo mají narozeniny ve stejném měsíci jako vy / Kolik je 444 + 555? / *…Veškerá verbální komunikace je v angličtině! Můžeme procvičit číslovky, měsíce, barvy, předložky místa atd.*

Poznámka: *F.Klippel doporučuje tuto aktivitu pouze začátečníkům, tj.A1. Mám výbornou zkušenost i se studenty A2-B1. Je to zábavná a veselá relaxační aktivita, když už toho mají studenti ve škole plné zuby. Hlavně je to spojeno s pohybem a učitel se musí vynasnažit dávat pokyny vtipné, nesnadné a vyžadující kooperaci.*

Interviews (Rozhovory)

Úspěšný rozhovor předpokládá dovednosti jak na straně tazatele, tak i na straně tázaného. Oba účastníci by měli umět dobře naslouchat. Při výuce jazyka to znamená nejen dobře naslouchat, ale také porozumět a vhodně bez přípravy reagovat. Jakmile se naučí student na úrovni A1 první gramatickou strukturu typu: „ Máte auto?", rozhovor může začít. Rozhovor probíhá ve dvojici, je proto velkou výhodou, že může mluvit celá třída najednou. S pokročilými studenty B2 předem nacvičme konverzační struktury, jako je insisting + asking for confirmation (Did

you mean that …?), hesitating (Well, let me see…), contradicting + interrupting (Hold on a minute…, Can I just butt in here?) Následně studenti reprodukují to, co se v rozhovoru dozvěděli. Zde výborně procvičíme nepřímou řeč a nepřímou otázku. Naučme studenty, aby si před začátkem rozhovoru udělali **poznámky** k tomu, co se chtějí ptát, a také si udělali poznámky z odpovědí. Taking notes je důležitá dovednost. Pokud vytvoříme skupiny po 3 studentech, kdy dva kladou otázky, a jeden odpovídá, čas potřebný na tuto aktivitu bude delší, *ale dostanete se na větší hloubky.*

4. Group interview (Rozhovor ve skupině)

Cíl: otázky a odpovědi, interakce ve skupině / B2 / skupina *4* studentů / 5-15 minut / **Příprava:** žádná

Postup: v každé skupině jsou jednomu studentovi pokládány otázky ostatními. Postupně se takto všichni vystřídají. *Téma určí učitel podle aktuálně probírané látky nebo připraví kartičky s tématy na opakování a z nich si dotazovaný jednu náhodně vybere. Tzn., že počet kartiček = počtu studentů ve skupině.* Tato aktivita je mnohem obtížnější a zajímavější, pokud dotazovaný student má za úkol neodpovídat vždy pravdivě. Poté studenti diskutují o pravdivých a nepravdivých odpovědích. *Je vhodné rozdělit studenty do skupin tak, aby v každé byl alespoň 1 jazykově zdatný student.*

Guessing games (Hádej...)

Kdo by neměl rád hádanky? Dětí i dospělí jsou na tom stejně. K tomu, abychom hádanku vyřešili, potřebujeme štěstí i znalosti. Přinášejí napětí, protože až do samého konce není jisté, zda vyhrajeme. Předmětem hádání může být například to, na co někdo myslí, nějaký předmět, který vidí jen jeden ze skupiny/třídy, nějaké slovo, činnost, osoba atd. Guessing games vytvářejí výborně komunikační situace. Každý chce přeci vyhrát. Jsou proto velmi důležité ve výuce jazyků. GG jsou oblíbené studenty všech věkových kategorií, protože v sobě spojují procvičování jazyka, legraci a napětí.

Před začátkem je dobré si ověřit, zda studenti znají potřebné jazykové struktury a slovíčka. Je vhodné „osvěžit paměť“ a jedno kolo hrát nanečisto, kdy si zároveň ověříme, zda všichni dobře rozumí pravidlům hry. Silně soutěživé typy studentů je dobré upozornit, že legraci si užijí, i když se jim nebo jejich skupině nepodaří zvítězit.

5. A day in the life (Jeden obyčejný den)

Cíl: každodenní činnosti, ano/ne otázky, Past simple, kooperace, *legrace* / B2 / 15-20 minut / **Příprava:** žádná

Postup: třídu rozdělíme na 3-4členné skupiny. Z každé skupiny jeden student odejde za dveře. Zbylí studenti v každé skupině se domluví (*veškerá komunikace v angličtině!)* na tom, jak onen student strávil předchozí den. Vytvoří časový snímek, ze kterého bude jasné, kde dotyčný byl, co dělal, s kým mluvil atd. Aby to „oběť" neměla tak obtížné, doporučuje se rozdělit den na maximálně šest dvouhodinových period. *Zde je prostor pro vtipné nápady.* Poté zavolají studenta zpátky a ten klade Ano/Ne otázky, aby zjistil, co dělal.

Obměna: studenti mohou nakonec hádat, co každý z nich skutečně předchozí den dělal.

Tato hra plně zaměstná celou třídu a rozvíjí kooperaci ve skupině.

6. Coffeepotting (Čajová konvice)

Cíl: otázky a vyhýbavé odpovědi, legrace / A1-B2 / 2 skupiny / 10-15 minut / **Příprava:** přestavět židle ve třídě

Postup: rozdělíme třídu na dvě skupiny. V jedné bude 1/3 studentů, ve druhé zbylé 2/3. Židle uspořádáme do dvou řad tak, aby obě skupiny seděly proti sobě a studenti spolu mohli snadno a ne příliš nahlas komunikovat. Učitel se postaví za záda větší skupiny a ukáže menší skupině papír/kartu/čtvrtku, na které je napsána nějaká **činnost.** Např. čtení, lyžování, pašování, lezení po čtyřech atd. *Dle jazykové úrovně skupiny. Fantazii a vtipu se meze nekladou.* Členové větší skupiny musejí tuto činnost uhádnout. Komunikují vždy 2 studenti (tazatelé) z větší skupiny s jedním studentem naproti. Jsou povoleny Ano/Ne/Wh otázky a místo hádaného slovesa se použije náhradní výraz „coffeepotting". Např.: Může se coffeepotting provozovat jen v určitém ročním období? Jaké potřebuji na coffeepotting oblečení? **Není povolena přímá otázka, „Co je coffeepotting?" Odpovědi studentů mohou být vyhýbavé, ale v zásadě musejí být pravdivé.** Jakmile si tazatelé myslí, že znají odpověď, sdělí ji učiteli. Pokud je správná, přesednou si ke skupině odpovídajících a zapojí se do odpovídání.

Jigsaw tasks (Puzzles)

V této aktivitě je každý účastník důležitý, protože má ve svých rukou část řešení hlavolamu. JT zlepšují komunikaci a vzájemný respekt ve skupině. Než dojde k vyřešení JT, musí spolu studenti hodně komunikovat (suggesting, dis/agreeing), musí rozumět velkému množství informací a také poskytnout řadu *detailních* informací. Studenti musí intenzivně komunikovat a nalézt řešení. To vše vyžaduje hodně jazykové interakce, správnou výslovnost a dikci. JT nejsou vhodná pro začátečníky, ale pro pokročilé studenty B2.

7. The same or different? (Shoda nebo rozdíl?)

Cíl: přesný popis, kooperace / B2 / třída, dvojice / 15-20 minut / **Příprava:** pracovní list „A" pro polovinu studentů, pracovní list „B" pro druhou polovinu studentů (viz Přílohy)

Postup: studenty rozdělíme na dvě poloviny a posadíme je do dvou soustředných kruhů čelem k sobě. Každý student ve vnitřním kruhu dostane PL „A", každý student sedící ve vnějším kruhu PL „B". Navzájem si nesmějí PL ukázat. Každý PL obsahuje 18 malých kreseb. Některé kresbičky jsou shodné na A i B pracovním listu, některé se liší. Přesným popisem se dvojice doberou řešení. Popisuje ten, kdo má na PL vedle čísla obrázku křížek. Po vyřešení 3 obrázků se všichni studenti ve vnějším kruhu posunou o jedno místo vlevo a pokračují s novým partnerem. Na závěr učitel sdělí správné řešení.

Řešení: shodné 2, 3, 5, 7, 9, 12, 14, 15, 17 rozdílné 1, 4, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 18

8. A strip story (Rozstříhaný příběh)

Cíl: kooperace, procvičení paměti, *relax – aktivita probíhá v pohybu, legrace* / B2 / celá třída/ 15-30 minut / **Příprava:** příběh, který bude mít tolik vět, jako je počet studentů ve třídě. Každá věta je napsána na samostatném proužku papíru.

Postup: každý student obdrží jeden papírek s jednou větou. Nikomu ji nesmí ukázat. Má 1 minutu na to, aby se ji naučil zpaměti. Poté učitel papírky vybere. Nyní učitel vysvětlí úkol: vaše věty tvoří příběh. Sestavte jej, aniž byste si cokoliv psali. Od této chvíle učitel neradí studentům a neodpovídá na otázky. Na závěr studenti příběh vypráví.

Obměna: místo příběhu mohou studenti skládat rozhovor *nebo kuchařský recept.*

Pokud do příběhu vložíme přímou řeč, vyzveme studenty, aby ji zahráli. Doporučuji „rozstříhat „bajku.

Z hlediska jazykového na této aktivitě můžeme demonstrovat, proč jsou důležité prostředky textové návaznosti (links). Bez nich je mnohem těžší pochopit sled událostí, návaznost.

Questioning activities (Ptejte se)

9. What would happen if... ? (Co by bylo, kdyby…)

Cíl: if-clauses, dril, představivost / B2 / třída / 10-15 minut / **Příprava:** na proužky papíru napsat různé situace s použitím Second Conditional. Počet proužků = počet studentů x 2.

Postup: každý student obdrží 2 proužky, tzn. 2 různá souvětí, tohoto typu: Co bys dělal, kdybys vyhrál zájezd pro dva do nějakého *světového velkoměsta?* První student položí otázku libovolnému studentovi. Ten odpoví a může položit svou otázku dalšímu studentovi nebo otázku, kterou sám odpovídal, pošle dál. V principu každý student bude minimálně 2x odpovídat a minimálně 2x se ptát.

Obměna I: studenti si mohou na hru připravit vlastní otázky. *Zde je opět prostor pro fantazii a komické situace. Obecně platí, že dobrá aktivizační metoda / hra má přinést do hodiny smích, uvolnění nebo pohyb.*

Obměna II: *učitel přinese sadu otázek ale v češtině. Nejprve je společně třída přeloží do angličtiny. Tak vychytáme chyby. Pak si studenti věty rozeberou a hra pokračuje dle výše popsaného principu. Vět může být stejný počet, jako je studentů, aby aktivita netrvala neúměrně dlouho.*

Nabídka vět: Co by se stalo, kdyby každý, kdo zalže, zezelenal? …kdyby se ve vašem okolí našly zásoby zlata? … kdyby musel být ředitel školy volen učiteli a žáky? …kdyby se cena alkoholu zvedla o 300%? …kdyby lidé mohli dostat řidičský průkaz ve 14?

Co bys udělal, kdyby ti tvoje 14letá sestra řekla, že je těhotná …kdybys uviděl svého učitele, jak trhá jablka ze stromu svého souseda ...kdyby tě tvůj horoskop, ve chvíli, kdy chceš odjet na dovolenou, varoval, že nemáš nikam jezdit...kdybys našel pod svou postelí jedovatého hada ...kdybys najednou zjistil, že se po požití špenátu můžeš stát neviditelným...kdybys zapomněl, že jsi pozval 4 lidi domů na oběd, byl čas oběda a ty jsi neměl doma nic, ale vůbec nic k jídlu.

II. DISCUSSIONS AND DECISIONS (Diskuzí ke shodě)

Ranking exercises (Umístění v žebříčku)

Tato cvičení procvičují interaktivní jazyk, např. **vyjádření souhlasu, porovnávání, oponování, nesouhlas, zdůvodňování.** Učitel musí vždy jasně vysvětlit zadání. Poté každý student přemýšlí o svých prioritách a důvodech sám. Následně se diskutuje/*argumentuje* ve dvojici, ve skupinách a jako třída. Jinou variantou je dovolit studentům, pokud se dostatečně znají, vytvořit skupiny s podobnými názory. Tyto homogenní skupiny se snaží vytvořit co nejsilnější argumentaci pro svůj společný názor, který následně prodiskutují se skupinou jiného názoru.

10. Qualities (Osobnostní kvality)

Cíl: popsat rysy osobnosti, preference, zdůvodňování, argumentace. Stupňování. / B2 / Jednotlivec - skupina 3 nebo 4 - třída / 10-20 minut / **Příprava:** žádná.

Postup:1**.** učitel předloží studentům seznam 10 povahových vlastností. *Je na učiteli, jak seznam sestaví.* Např.: spolehlivost (reliability)

umění naslouchat (being a good listener)

vnitřní síla (strength)

čestnost (honesty)

inteligence (intelligence)

velkorysost (generosity)

obezřetnost (caution)

zábavnost (being funny)

tvrdohlavost (stubborness)

ochota pomoci (helpfulness)

Každý student si promyslí, jak důležité jsou pro něj tyto vlastnosti a následně je seřadí od té nejdůležitější sestupně.

2. Potom studenti diskutují v malých skupinách s cílem najít konsenzus.

3. Celá třída se snaží najít pořadí hodnot. *Zde probíhá komunikace, obhajování názoru. Pokud chceme aktivitu urychlit, využijeme rychlý průzkum názorů ve třídě (flash class survey) a necháme jej provést některým studentem.*

Obměna: stejný postup můžeme uplatnit u různých věkových skupin a hodnotit různá témata. Např.: Proč si pořídit domácího mazlíčka? / Co vytváří smysluplné prázdniny? / Jaké kvality by mělo mít dobré auto? / Proč se dívat na televizi? / Jaké kvality má mít: dobrý partner - politik - lékař - soused?

11. Desert island (Na pustém ostrově)

Cíl: obhajování názoru / B2 / dvojice, třída / 10-20 minut / **Příprava:** seznam, ze kterého budou vybírat.

Postup: studentům vysvětlíme, že ztroskotali na pustém ostrově uprostřed Tichého oceánu. Mají na sobě plavky a sandále, nic víc. Na ostrově je voda a jídlo. Nic víc. Mají 8 minut na to, aby si z předloženého seznamu vybrali 8 věcí, které by pro ně mohly být v této situaci užitečné a mají je seřadit podle důležitosti. Poté ve dvojicích obhajují svůj názor.

Nabídka:

krabička zápalek	lupa (magnifying glass)	sekera
lahev whisky	atlas	*jehla a niť*
nepromokavý stan	rádio na baterie	kamera s bateriemi
mast na spáleniny a řezné rány		vidlička a nůž
20 metrů nylonového lana		deka
hodinky	polštář	papír a tužka

Obměna 1: na seznam dejme zdánlivě neužitečné věci. To studenty nutí vymyslet pro ně nějaké použití. Např. lahev – může být využita na poslání zprávy. Zrcadlo – využije se na nouzovou signalizaci.

Obměna 2: *nechme na studentech, aby si vymysleli vlastní seznam. Může být myšlen smrtelně vážně, ale také s velkou nadsázkou. Podpoříme kreativitu a legraci.*

12. Job prestige (Uznávané profese?)

Cíl: zdůvodňování, souhlas, nesouhlas; přemýšlet o důvodech společenské prestiže / B2-C1 / dvojice / 15-20 minut / **Příprava:** žádná.

Postup: Vysvětlíme studentům situaci: „Dostanete seznam 14 profesí. Nejprve je seřaďte podle toho, jakého se jim dostává společenského uznání a finančního ohodnocení. Poté je seřaďte podle toho, jak **by měly být** podle vašeho názoru společensky ohodnocené.“

Seznam profesí:

zubař/ka	univerzitní profesor/ka
taxikář /ka	herec/čka
sekretář/ka	zdravotní sestra/bratr
učitel/ka na základní škole	prodavač/ka
policista/ka	knihovník/ce
právník/čka	inženýr/ka
novinář/ka	farmář/ka

Ve dvojici by se měli studenti shodnout na pořadí. Následně prezentují svůj názor, a to i neshodný, třídě. V případě prvního hlediska, tj. společenské prestiže, můžeme očekávat víceméně shodu napříč třídou. Pokud jde o druhé kritérium, zde očekávejme individuální názory a diskuzi o tom, která zaměstnání by měla být společností lépe nebo naopak méně hodnocena.

Obměna: *aktivitu doporučuji zakončit krátkou personifikující aktivitou - každý student je vyzván, aby se podělil o své profesní plány/sny. Kterou profesi by rád dělal a hlavně proč. Zda při jeho výběru převažuje dobré společenské ohodnocení nebo radost z práce (job satisfaction). Vhodná aktivita pro 18+ věk.*

Discussion games (Diskutujte hravě)

V řadě výše uvedených aktivizačních metod je využívána diskuze. V následujících aktivitách jde ale o diskuzi formou hry, čímž chceme stimulovat zájem a představivost studentů. Není vždycky snadné každého do diskuze zapojit. Můžeme zkusit následující: dejme studentům nějaký předmět, může to být papírová kulička nebo plyšák. Studenti si ji budou předávat. Platí pravidlo, že ten, kdo ji dostane, musí se zapojit do hry svým názorem nebo reakcí. *Tak udržujeme jejich pozornost.* Ne každý dokáže přispět do hry-diskuze něčím originálním. To vůbec nevadí. Ale k tomu, aby řekl: „Souhlasím/nesouhlasím s tvým názorem, že…“, musí pozorně poslouchat po celou dobu diskuzní hry.

Diskuzní hry můžeme také využít k vytvoření lepší atmosféry ve třídě a pomoci studentům k lepší vzájemné kooperaci.

Během diskuzních her si všimněme, že **studenti podvědomě zastávají určitou roli:**

iniciator (iniciativní) - začíná diskuzi, přináší nápady, posouvá ji dál kladením otázek

summariser (analytik) – během diskuze dokáže vystihnout, kde je shoda či rozdílný názor a zdůvodnit, tak i formu

silent member (tichý pozorovatel) – skoro nemluví, maximálně se svým sousedem, ale někdy svými posuňky a výrazem dá zřetelně najevo, co si myslí o jednotlivých příspěvcích

clown (bavič) – ze všeho si dělá legraci, přidává vtípky. *A proč ne? Být vtipný v cizím jazyce je skvělá dovednost. A znovu poznamenávám, že aktivizační metody mají přinést do výuky relax.*

mediator (mediátor) – přinese do diskuze uklidnění, dohodu, pochopení pro názorově různé skupiny. Pomáhá najít společnou řeč **(common ground)**

hesitator (váhavý) – sám neví, k jakému názoru se přiklonit, což je zřejmé z jeho váhavé řeči

Tato klasifikace je přidanou hodnotou pro učitele, ale zejména pro studenty. Po ukončení diskuzní hry vysvětleme studentům jednotlivé kategorie/role. Požádejme je, aby si navzájem řekli, kdo je jaký typ diskutéra. A pak se zamysleme nad ***účelností, potřebností či využitelností jednotlivých rolí v životě a zejména profesním životě.*** *Je velmi užitečné to vědět.*

13. Mad discussion (Potrhlá debata)

Cíl: zdůvodňování, +/-, jiný názor, představivost, legrace / B2 / teamy / 20-30 minut / **Příprava:** listy papíru, na každém je napsáno jedno slovo (viz seznam níže).

Postup: třídu rozdělíme na 2 skupiny. 1 student z každé skupiny jde dopředu a vybere si náhodně jeden papír s tématem. Potom mají tito dva studenti 3 minuty na vzájemnou diskuzi, v níž diskutují, která věc (napsaná na papíře) je pro lidstvo důležitější.

Seznam může vypadat následovně: pizza, květiny, New York, opera, lodě, umělohmotné lžičky, školy, pekařství, ponožky, cestovní pas, hodinky, moderní umění, detektivka, zip, papír, kolo atd. *Je na učiteli, jaký seznam sestaví. Studenti tedy např. diskutují, zda je důležitější pro lidstvo květina nebo opera. Jde tedy o nesourodé a těžko srovnatelné věci. Proto se tato aktivita nazývá Mad discussion.*

Následně můžeme zařadit evaluační aktivitu: třída rozhodne, kdo byl v argumentaci lepší nebo nejlepší a proč.

Poznámka: v této aktivitě je důležité nejen přicházet s vlastními argumenty, ale také oponovat vhodně protistraně.

14. Comments (Komentáře)

Cíl: blíže se poznat, vyjádření emocí / B2 / třída / 15-20 minut / **Příprava:** žádná

Postup: každý student dostane papír (A5), *doporučuji složit do psaníčka a na vrchní stranu se podepsat. Psaníčka* vybereme, *vložíme do klobouku nebo misky a dobře promícháme. Nyní si každý student vytáhne 1 psaníčko. Nesmí to být jeho vlastní jméno.* Psaníčko rozbalí a napíše dovnitř nějakou poznámku k dané osobě: **kompliment, otázku, názor.** Psaníčka znovu vybereme, promícháme a necháme vybrat podruhé. *Studenti si sami pohlídají, aby nedostali stejné psaníčko nebo své vlastní.* I tentokrát napíší k dané osobě nějaký komentář. Nakonec si každý vezme psaníčko se svým jménem a přečte, co je v něm napsáno o jeho osobě. Může se k tomu vyjádřit, *ale nemusí. Může následovat krátká debata.*

Poznámka: tato aktivita se hodí **pro skupinu, ve které je příznivé klima.** *Je na učiteli, aby to dobře zvážil. Také by měl zdůraznit, že i ne zcela příznivé názory lze sdělit laskavě. Humorné postoje jsou vítány. Tyto sociální a komunikační dovednosti jsou velmi užitečné pro život.*

15. What evidence? (Co tě přesvědčí?)

Cíl: diskuze, argumentace, vyhodnocení důvěryhodnosti informací / B2 / skupiny / 20-30 minut / **Příprava:** pracovní list pro každou skupinu (viz Přílohy)

Postup: každá skupina dostane svůj PL. Ve skupině společně diskutují, jaký důkaz by je přesvědčil o pravdivosti jednotlivých tvrzení na PL. Diskuze není o tom, zda danému tvrzení věří nebo ne, ale co konkrétně by je přesvědčilo. Pokud se studenti neshodnou, zapíší si své rozdílné názory. Až skončí debata ve všech skupinách, proběhne reporting = seznámení třídy s výsledky diskuze.

Values clarification techniques (Jak poznat, co má hodnotu)

Škola musí pomáhat mladým lidem, aby si uvědomili svou vlastní hodnotu a podle toho jednali. To, čeho si člověk váží, se promítá jak do jeho osobního života, tak i do okolí, např. ve škole, volnočasových aktivitách nebo politice. Dospělí i mladí lidé si někdy možná plně neuvědomují, v co věří, a tak jim tyto aktivity mohou pomoci něco se o sobě dozvědět.

16. Twenty things I´d like to do (Dvacet věcí, které bych chtěl dělat)

Cíl: co mě baví a nebaví / B2 / jednotlivci / 20-30 min / **Příprava:** žádná

Postup: každý student má za úkol bez rozmýšlení poznamenat si na papír 20 věcí, které by chtěl dělat. Mohou to být úplně obyčejné činnosti (dát si pořádnou porci dobré zmrzliny), ale i exotické *nebo výstřední* činnosti (let balónem). Cokoliv, co je napadne, napíší na papír pod sebe. Tento seznam nikomu neukazují.

Poté vyzveme studenty, aby ke každému bodu připsali jeden nebo více **symbolů z následující nabídky:**

£	jde o finančně nákladnou činnost
WF	aktivitu podniknu s kamarády (with friends)
A	aktivitu podniknu sám (alone)
M nebo F	myslím, že by to bavilo i moji mámu nebo tátu (mother, father)
X	jedná se o nebezpečnou nebo zdraví škodlivou činnost (např. kouření)

Až dokončí tento úkol, nadiktujeme jim **5 nedokončených vět,** které si zapíší pod seznam. Necháme je přemýšlet a věty dokončit.

Jsou to tyto **věty:** Z tohoto úkolu jsem se dozvěděl, že …

Překvapilo mě, že …

Těší mě, že …

Dělá mi vrásky, že …

Nevadí mi, že …

Studenti na závěr přečtou své dokončené věty. *Tato aktivita patří do skupiny, kde je dobré klima. Může následovat diskuze.*

Obměna 1: studenti napíší seznam **20 věci, které by nechtěli podniknout.**

Obměna 2: studenti mohou navrhnout své vlastní kódování činností.

17. Values continuum (Jakou důležitost dáváš těmto postojům?)

Cíl: zdůvodňování, souhlas, nesouhlas, objasnění postojů / B2 / jednotlivec, třída / 15-20 minut / **Příprava:** pracovní list (viz Přílohy)

Postup: každý student vyplní svůj PL. Poté se nad jednotlivými postoji diskutuje společně.

Obměna 1: studenti mohou vyvodit sami u sebe závěry ze svých postojů formou nedokončených vět.

Obměna 2: místo výroků (statements) uvedených v PL, které ovšem můžeme obměnit podle právě probíraného tématu, můžeme nabídnout PL s příslovími a rčeními.

18. Unfinished sentences (Nedokončené věty)

Cíl: vyjádřit své emoce a názor, souhlas, nesouhlas, poznat lépe sebe i druhé, pohyb / B2 / dvojice ve formaci CIBULE (onion) / 10-20 minut / **Příprava:** pracovní list pro každého studenta (viz Přílohy)

Postup: rozdělíme třídu na 2 stejně velké skupiny. Židle uspořádáme ve formaci CIBULE, tzn. do dvou soustředných kruhů, kde studenti sedí proti sobě čelem. Komunikují spolu vždy 2 proti sobě sedící studenti. Každý dostane svůj PL. Dvojice prodiskutuje jednu nedokončenou větu. Poté se studenti ve vnějším kruhu posunou o jedno místo doleva a pokračují v nové dvojici v další větě. Aktivita končí s poslední větou.

Poznámka: *tato aktivita je spojená s pohybem. Využijeme k probuzení třídy.*

Obměna: *zadáme splnění úkolu vtipným způsobem.*

19. Values topics (Postoje k různým tématům)

Cíl: legrace, lépe se poznat, postoje / B2 / skupiny 3-5 studentů / 30 minut / **Příprava:** *kartičky z tvrdého papíru s jednotlivými úkoly (viz Přílohy)*

Postup: *formu, nikoliv obsah této aktivity, jsem si dovolila modifikovat tak, aby byla snáze a lépe využitelná.*

Na malé kartičky z tvrdšího papíru napište podněty k postojům. Studenti pracují ve skupinách 3-5. Toto rozdělení umožňuje intenzivní komunikaci celé třídy. Studenti si náhodně vytáhnou kartičku, přečtou svůj úkol a reagují. Zbylí studenti ve skupině mohou položit doplňující nebo upřesňující otázku.

Obměna: *kartičky mohou být zaměřeny monotematicky nebo naopak můžeme zopakovat několik tematických celků naráz.*

Thinking strategies (Přemýšlej tvořivě)

Ve škole bychom měli učit studenty přemýšlet kreativně. V následujících aktivitách z jazykového hlediska procvičujeme nejen vyjádření souhlasu a nesouhlasu a přinášení vlastních návrhů, ale také porovnávaní a kondicionály.

20. Brainstorming (Burza nápadů)

Cíl: podpořit představivost / B2 / skupina 4-7 studentů / 5-15 minut / **Příprava:** žádná

Postup: rozdělíme třídu do skupin. Každá skupina dostane stejný úkol.

Příkladové úkoly:

K čemu můžete použít svorku na papíry / igelitovou tašku / dřevěné ramínko na šaty / tužku / zápalky / list papíru / …

Musíte nutně někam zavolat *z telefonní budky,* ale nemáte drobné. Najděte co nejvíce způsobů, jak je obstarat.

Vymyslete, jak otevřít láhev vína bez vývrtky.

Skupiny mají několik minut na řešení. Pouze sbírají a zapisují nápady, nekomentují je.

Poté každá skupina přečte své nápady, které se zapisují na tabuli. Nakonec skupiny vyberou 5 nápadů pro každý úkol (nejosobitějších nebo nejpraktičtějších) a seřadí je do žebříčku.

Poznámka: *Doporučuji tuto metodu využívat i v jazykové úrovni A2-B1. Přizpůsobíme náročnost řešených situací. Tato aktivizační metoda učí kategorizovat, odvozovat, logicky myslet, motivuje i méně odvážné se zapojit, je zábavná,* ***učí tolerovat druhé lidi****, pomáhá vytvořit přátelské klima ve třídě.*

21. PMI / Pluses, Minuses, Interesting (Výhody, nevýhody, zajímavé)

Cíl: podmínkové věty, porovnávání, návrhy / B2 / jednotlivec, dvojice, třída / 10-20 minut / **Příprava:** žádná

Postup: učitel předloží studentům zajímavou situaci k přemýšlení. Každý student má několik minut na to, aby přemýšlel o výhodách, nevýhodách a zajímavých stránkách této situace. Každý student poté sdílí své nápady ve dvojici a nakonec diskutuje celá třída.

Příkladové situace:

Každá rodina smí mít maso jen jedenkrát týdně.

Lidé by měli nosit nějaký odznak, podle kterého by se poznalo, jakou mají náladu.

V zájmu šetření energiemi se ve veřejných budovách jako jsou pošty, nádraží, školy a úřady nebude nadále topit.

Nějaký vědec objeví, jak vyrábět levně pravé zlato.

Hoši smějí nosit jen zelené oblečení, děvčata pouze modré.

Děti, které dosáhly pěti let, smějí volit.

Letadla přestanou spolehlivě létat a každé se po startu zřítí.

22. Viewpoints (Pohledy na věc)

Cíl: empatie, hraní rolí / B2 / skupiny 7 studentů / 15-20 minut / **Příprava:** do každé skupiny 1 PL (viz. Přílohy)

Postup: rozdělíme třídu na skupiny. PL definuje 6 rolí + zapisovatel. Každé skupině dáme 1 PL. Učitel vysvětlí studentům situaci: „Mary Taylor, 35 letá žena v domácnosti, se chce po osmileté pracovní pauze vrátit ke svému povolání učitelky matematiky a fyziky. Vžijte se do situace a představte si, jak by na tuto situaci reagoval její manžel, osmiletá dcera, tchýně, její rodiče a ředitel školy.“

Studenti ve skupině si rozdělí role. Přemýšlejí, jak by se v dané roli cítili, jak by přemýšleli. Jeden student zapisuje, dělá si poznámky a nakonec referuje třídě. *Tato aktivita učí empatii, vzájemnému naslouchání, pochopení.*

Obměna: *ve třídě, kde je dobré klima, zkusíme navrhnout, aby se v této „rodině“ řešila nějaká konkrétní situace z života studentů.*

Problem-solving activities (Řešení problémů)

23. Fire (Hoří!)

Cíl: zdůvodňování, co je a není životně nezbytné, kondicionál / A2-B2 / jednotlivci / 5-10 minut / **Příprava:** žádná

Postup: učitel vysvětlí třídě situaci: „Tam, kde bydlíte, vypukne požár. Máte jenom několik minut na to, abyste popadli a zachránili pět svých věcí. Které to budou? Nezapomeňte, že je musíte sami unést.“

Studenti jednotlivě zapíší těchto pět věcí. Poté jednotlivě přečtou svůj seznam. Ostatní se ptají: A proč by sis nevzal…? A co třeba …? Na co ti bude…?

24. Group holiday (Společné prázdniny)

Cíl: zdůvodňování, navrhování, přijetí názoru / B2 / skupina 5-7 / 15-20 minut / **Příprava:** pracovní list (viz Přílohy) pro každého studenta

Postup: třídu rozdělíme na skupiny. Každý student obdrží kopii PL, což je letáček nabízející 8 možností, jak strávit dva týdny dovolené. Každá skupina se snaží vybrat takovou dovolenou, kterou by rádi strávili společně. Důležitá je **férová argumentace, nikoliv většinový názor.** Studenti mohou vymyslet prázdniny, které nejsou uvedeny v PL.

Následuje diskuze celé třídy. Skupiny prezentují svou volbu a své důvody. Ostatní se mohou ptát a argumentovat.

Obměna: sestavit žebříček nabídek podle různých kritérií. Např. *cena,* zážitky, *vzdálenost, jazykové problémy nebo benefity, počasí.*

Poznámka: zakončíme aktivitu diskuzí o tom, co studenti očekávají od nadcházejících prázdnin.

25. Everyday problems (Každodenní problémy)

Cíl: popis situace, návrh, diskuze nad možnostmi, nabídka pomoci, empatie / B2 / skupiny 6-8 studentů / 10-15 minut / **Příprava:** žádná

Postup: každý student ve skupině vylíčí nějaký svůj každodenní problém, např. stále zapomíná klíče, nepamatuje si jména, zaspává, chodí všude pozdě, *v každé druhé větě užívá stereotypně nějaký výraz (vlastně, jakoby, viď).* Ostatní se mu snaží poradit a najít řešení. Pro tuto aktivitu je nezbytné přátelské klima ve třídě.

Poznámka: *někdy nebo spíše často studenti říkají, že je nic nenapadá. Pak je možné se rozhlédnout v rodině nebo kolem sebe a přijít s problémem, který řeší někdo jiný. Toto je standartní strategie pro ústní jazykové zkoušky.*

26. Baker Street („Pekařská ulice“)

Cíl: kooperace / B2 / třída / 15 minut / **Příprava:** jednu kopii PL (viz Přílohy) rozstříhat na proužky dle textu

Postup: na tabuli nakreslíme diagram znázorňující pět sousedících domů na Baker Street (viz níže. Vysvětlíme studentům, že v každém domě žije jeden nájemník. Cílem aktivity je zjistit, jak se jmenuje, zda je ženatý/vdaná (marital status), jakého mají domácího mazlíčka, jaké knihy rádi čtou a jaký je jejich oblíbený nápoj. Každý student dostane jeden proužek PL s dílčí informací. Třída si zvolí svou strategii, jak potřebné informace zjistit a doplní diagram.

Poznámka: studenti si text navzájem nesmí ukázat. Veškerá komunikace je v angličtině. *Princip této aktivity je podobný logickým úlohám v matematice.* PL obsahuje 20 informací. Pokud je studentů méně, někdo bude mít informace dvě. Pokud je počet studentů vyšší než 20, nakopírujte 2 PL.

Řešení:

12	14	16	18	20
Evans	Dudd	Charles	Birt	Abraham
married	spinster	bachelor	divorced	widower
tortoise, rabbit	dog	canary	-	cat
thrillers	love stories	historical novels	Charles Dickens	TV
wine	beer	whisky	coffee	beer

III. STORIES AND SCENES (Jako na divadle)

Miming (Předvádění)

Tyto aktivity mohou některé studenty přivádět do rozpaků. Týká se to méně odvážných, introvertních a nesmělých studentů, kteří *se cítí velmi nesví na „třídním jevišti“*. Proto je dobré, aby se s miming začalo ve dvojicích nebo malých skupinkách. Předváděcí aktivity každopádně trénují schopnost pozorovat a improvizovat. Také učí, že gestikulace a mimika hrají velmi důležitou úlohu při komunikaci. Z hlediska jazykových dovedností se procvičují otázky a vymýšlení možných řešení.

27. Adverb charade (Hádej příslovce)

Cíl: ano/ne otázky, příslovce, slovesa, činnosti, legrace / A2-B2 / dvojice, třída /10-15 minut / **Příprava:** asi 50 malých kartiček

Postup: učitel připraví asi 50 kartiček. Na 25 napíše nějaké činnosti (jedení banánu, pletení, čtení novin, věšení prádla…), na zbylých 25 různá příslovce (naštvaně, špatně, soustředěně, překvapeně). Kartičky rozrovnáme textem dolů na stole, zvlášť činnosti a zvlášť příslovce. Studenti vytvoří dvojice. Postupně každá dvojice jde dopředu, vytáhne si 1+1 kartičku, a snaží se společně toto slovní spojení předvést, ostatní se snaží uhádnout. Tuto aktivitu je možné pojmout jako soutěž.

Poznámka: *tato hra je oblíbená u všech věkových kategorií. Stačí přizpůsobit slovní zásobu možnostem studentů. Zcela určitě splní funkci budíku v unavené třídě. Já osobně dávám přednost kooperaci před soutěžením.*

28. Miming people and objects (Předvádějte lidi a předměty)

Cíl: odhadnutí, otázky, pozorování, legrace / A2-B2 / jednotlivci, dvojice, skupiny / 10-15 minut / **Příprava:** hromádka kartiček popisujících lidi (starý muž, tlustý průvodčí ve vlaku), předměty (rozbitá klika, nabourané auto) nebo obrázky/fotky známých osobností

Postup: studenti si jeden po druhém vytahují kartičky a předvádějí to, co je na nich napsáno. Ostatní hádají.

Obměna: na kartičky napíšeme věty a studenti je předvádějí ve dvojicích nebo trojicích. *(Např. „Dva studenti jdou ze školy.“ „Rozzlobený pes štěká na souseda.“ „Zklamaný pedagog odchází do důchodu“)*

Poznámka: *úroveň jazyka přizpůsobíme znalostem.*

29. Hotel receptionist (Recepční v hotelu)

Cíl: otázky všeho druhu, zformování přesného popisu situace, **legrace** / B2 / třída, skupiny 5-8 studentů / 15-20 minut / **Příprava:** na kartičky napsat stejný počet sdělení, jako je počet studentů

Postup: učitel vysvětlí situaci. „Jste v hotelu v anglicky mluvící zemi. Jeden hotelový host je velice nastydlý a přišel o hlas. A proto se může domluvit s recepčním pouze mimikou a gesty.“

Na připravených kartičkách jsou věty tohoto typu: „U mne v pokoji je hrozná zima.“ Dva studenti jdou dopředu. Jeden student = host si vytáhne kartičku a předvádí danou situaci. Druhý student = recepční se snaží uhádnout: „Vám je zima? Ne? Aha, tak ve vašem pokoji je zima.“ Role recepčního je splněna, jakmile **přesně podle kartičky zformuluje situaci.** Pak pokračuje další dvojice = recepční a host.

Poznámka: v prvním kole předvádění se role recepčního může zhostit učitel.

Situace:

V ledničce není vůbec nic k pití.

Mohl bych dostat teplejší peřinu?

Musím stihnout ranní vlak. Vzbuďte mě, prosím, v 5:30 ráno.

Zapomněl jsem číslo svého pokoje.

Kde je nejbližší pošta?

Můžete mi sehnat 2 lístky do opery na zítra večer?

Je tady ve městě někde krytý vyhřívaný bazén?

Někdo mi dal do vany krokodýla! Zavolejte do ZOO!

30. Messages (Chci ti něco říct)

Cíl: usuzování, přesná formulace, legrace / B2 / dvojice / 15-20 minut / **Příprava:** kartičky se sděleními v počtu studentů ve třídě

Postup: připravíme kartičky a rozložíme je na stole textem dolů. Studenti vytvoří dvojice a každý si vytáhne jednu kartičku. Nikomu ji neukazují. Studenti se rozestaví okolo třídy u zdi. Partneři z dvojic vždy stojí co nejdále od sebe, naproti sobě. Nyní všichni ti, co jsou první ve dvojici, začnou předvádět svou větu. Druzí z dvojic pozorují své partnery a snaží se pochopit a zaznamenat sdělení. Tzn., že půlka třídy předvádí a druhá půlka sleduje. Po časovém limitu, který určí učitel, se role vymění. Nakonec se dvojice sejdou a řeknou si, jak si navzájem rozuměli.

Nápady:

Chtěl/a bych jít s tebou do kina. Sejdeme se u nás doma v 7 večer.

Můžu se půjčit tvůj mobil? Ten můj nefunguje.

V sobotu pořádám večírek. Můžeš přijít?

Můžeme dnes odpoledne udělat ten úkol spolu?

Zítra odpoledne se chystám koupit nové kolo. Půjdeš se mnou?

Prosím tě, udělej nákup. Potřebuju 4 jablka, 2 lahve Coly a 1 toaletní papír.

Našla jsem na zemi červenou peněženku. Je v ní 1000 Kč. Není tvoje?

Jdi do knihovny a půjč nějakou knížku o kočkách.

Máš na svetru velkou bílou skvrnu. Přesně na *levém rukávu.*

Role-play and simulations (Hraní rolí a simulace)

Mezi hraním role a simulací je určitý rozdíl. V principu jsou obě aktivity hrou, která odráží něco z reálného života. **Simulace** jsou náročnější, protože vyžadují určitou znalost prostředí. Naproti tomu **hraní role** se většinou skládá z krátké realistické scénky (např. něco nakupujeme) nebo je to scénka z říše fantazie (např. televizní rozhovor s Marťanem). Role můžeme hrát v každodenních situacích, ale zrovna tak na aktuální témata (generační problém, vandalizmus, drogy).

Při hraní role potřebujeme **dva druhy pomůcek: role cards** (kdo je kdo) a **cue cards** (bodový scénář).

Hraní rolí je značně náročná jazyková aktivita, protože je třeba zvládnout danou situaci jak jazykově, tak obsahově, v souladu s rolí.

31. TV interview (Televizní rozhovor)

Cíl: popis, otázky, představit nějakou osobu / B2-C1 / skupiny 4-6 studentů / 20-30 minut / **Příprava:** žádná

Cíl: vždy jeden student ze skupiny si připraví otázky pro rozhovor se členy „ideální rodiny". *Povzbuďme moderátory ke kreativitě. Ať si představí, kdy dochází v rodinách ke střetům a k tomu své otázky zaměří.* Ostatní ve skupině reprezentují členy ideální rodiny, tzn., že si rozdělí role. *Na tuto přípravu necháme studentům 5 minut. TV rozhovor může začít.* Na začátku by se měli členové ideální rodiny TV divákům krátce představit. Skupiny postupně předvádějí svůj rozhovor, který je připravený jen na straně moderátora. Odpovědi jsou přímou reakcí.

Po skončení všech rozhovorů je možné pokračovat diskuzí.

Obměna: může probíhat rozhovor s ideální školní třídou, ideálními sousedy nebo obyvateli „šéru".

Stories (Příběhy)

Cílem této aktivity je nechat studenty vytvořit delší souvislý text. K tomu potřebují svou představivost a také určité jazykové dovednosti.

32. Chain story (Zapoj se do vyprávění)

Cíl: minulé časy, představivost, nápad, legrace / A2-B2 / 10-20 minut / **Příprava:** kartičky (počet kartiček = počet studentů), na něž napíšeme vždy jedno podstatné jméno, na další sloveso a na další přídavné jméno. Takto popíšeme všechny kartičky.

Postup: Každý student si vezme jednu kartičku. Příběh začne učitel: „Stalo se to jedné listopadové noci, byla velká bouřka.“ Jeden student, buďto dobrovolník nebo ten, který sedí vedle učitele, pokračuje v příběhu. Musí vymyslet 2-3 věty a musí použít slovo ze své kartičky. Tímto způsobem pokračují další, až se všichni vystřídají. *Poslední student má za úkol příběh zakončit (překvapivě, realisticky, šťastně, smutně).*

33. Newspaper report (Novinový článek)

Cíl: písemný projev, článek do novin, minulé časy, pasivum, představivost, *fabulace* / B2 / skupiny / 20-30 minut / **Příprava:** vystřihnout velký počet fotografií z novin a časopisů

Postup: každá skupina dostane 5 fotografií, ze kterých si musí vybrat 3. Jejich úkolem je napsat novinový článek, který souvisí se všemi třemi fotkami. Poté každá skupina přečte svůj článek a ilustruje jej svými fotkami.

Obměna: články můžeme následně využít jako podklad pro rozhovor a hraní rolí.

34. Keep talking (Mluvte, mluvte, mluvte)

Cíl: improvizace, flexibilita, představivost / B2-C1 / jednotlivci / 5-15 minut / **Příprava:** kartička pro každého studenta, na níž je napsáno téma + iniciační věta

Postup: první student si vezme jednu kartičku a mluví na dané téma jednu minutu. Svoji promluvu začne iniciační větou. Takto se postupně vystřídají všichni studenti. *Čas odměříme na stopkách. Někdy je i minuta dlouhá doba.*

Obměna: kartičky mohou připravit sami studenti.

Poznámka: tuto aktivitu můžeme využít k zopakování probraných témat

Příklady:

Kouření	Kdyby jedna cigareta stála 50 CZK, spousta lidí by …
Stesk po domově	Když jsem byla malá/ý, …
Domácí mazlíčci	Kdysi jsem měl/a … /Rád/a bych si pořídil/a …
Oblečení	Líbí se mi …
Žvýkačka	Zvířata nežvýkají žvýkačky.

HEADWAY INTERMEDIATE A AKTIVIZAČNÍ METODY

Učebnice anglického jazyka Headway, Oxford University Press, je dnes obecně považována za klasiku mezi učebnicemi. Ve své polistopadové praxi podle ní učím téměř nepřetržitě. Říkám téměř, protože ji na chvíli nahradila učebnice Matrix ze stejného vydavatelství. Bylo to v době, kdy se začalo vážně hovořit o nové koncepci maturity a autoři Headway na tuto skutečnost nereagovali. Jakmile ale přizpůsobili Headway novým požadavkům, jejich koncept se ukázal jako mnohem kvalitnější a přitažlivější. Učebnice Headway není dogma. Provádí nás metodologicky jazykem, kurikulárně je nám inspirací. Headway učebnice jsou mezi studenty oblíbené.

Cílem této kapitoly je zmapovat a shrnout informaci o tom, **jak** učebnice Headway **využívá aktivizačních metod,** konkrétně v **New Headway Intermediate, 4th Edition,** neboť jazykovou úrovní B2 koresponduje s Keep Talking.

Hned v úvodu konstatuji, že Headway Intermediate (dále jen HWI) je aktivizačními postupy doslova „prošpikována." Jen na str. 6 a 7 v první lekci je jich 8! Nejčastější metodou je **pair-work.** Je to logické, neboť studenti mohou reagovat okamžitě komunikací se svým sousedem a jde o nejintenzivnější možnou komunikaci ve třídě. Každý unit začíná úvodem (Starter) do tématu. Gramatická cvičení na tvorbu otázek jsou často využívána k tomu, aby na ně studenti reagovali osobně. Diskutuje se nad statementy. Každý tematický podnět (Který den v týdnu mám/nemám rád?) je pobídkou ke komunikaci. Toto vše jsou podněty pro aktivitu ve dvojicích. Následně jsou poznatky z rozhovorů o sousedovi **přetlumočeny třídě.**

Aktivita, která se nazývá **Talking about YOU,** pokrývá následující témata:

How often do you do things?

Your kitchen.

True and false facts about your life.

What would you have done in the same situation?

Websites you like and what the Internet represents.

Discussion vybízí k hlubším zamyšlením a diskuzi ve dvojici. Diskuze učí argumentovat, naslouchat a hledat konsenzus. Zde jsou některá témata:

Which job deserves most money?

Laws in Britain and your country.

Talking about changes in the environment.

First-born / second-born children.

The role of monarchy.

What´s important to you in your life?

Roleplay vede k napodobení reálných každodenních situací. Nácvik vychází ze vzorového rozhovoru, ze kterého si studenti vyberou fráze, obraty a vhodnou slovní zásobu, s jejíž pomocí hrají svou vlastní verzi. Neučí se tedy nazpaměť celý rozhovor. Např. se učí domluvit si schůzku.

Project je další výborná aktivizační metoda. Dává smysl, prohlubuje zájem o jazyk a učí samostatnosti. Několik příkladů pro ilustraci:

Interviewing someone about their job.

Your most treassured possession.

What do you think? je aktivita, ve které se nacvičuje *pros and cons* diskuze. (Autorka Keep Talking používá pojem *PMI.*)

Do some research je velmi oblíbená a aktivní aktivita. Je spojena například s úkolem **sestavit několik otázek do kvízu** a následně provést **class survey.**

Učebnice obsahuje **Extra class materials.** Zde se využívá roleplay s pomocí bodového scénáře a obrázků. Chart – **diskuze nad statistickými daty. Giving advice –** formou **problem page. Song „I believe"/ gap filling** a následně diskuze studentů o tom, v co věří. **Describing objects** – popis předmětů a na co je používáme.

V následující sekci nazvané **Maturita exam practice material** najdeme aktivity **pros and cons.** Dále **popisy obrázků.**

ZÁVĚREČNÉ SLOVO AUTORKY

Ve své závěrečné práci jsem především chtěla zpřístupnit učebnici komunikačních dovedností ve výuce angličtiny**, KEEP TALKING**, širší učitelské veřejnosti. Autorka Friederike Klippel v ní přináší **aktivity přehledně rozdělené do 3 kapitol**: Questions and answers, Discussions and decisions, Stories and scenes. Další dělení na podkapitoly upřesňuje jednotlivé metody a přináší konkrétní aktivity. Její dělení je přehledné a praktické. Nemám nejmenší pochybnosti o tom, že by kterýkoliv učitel angličtiny nedokázal pracovat s originální anglickou verzí. Přesto i ze své vlastní zkušenosti si myslím, že je příjemné sáhnout po českém překladu. Jednotlivé aktivity jsou charakterizovány podle jednotných kritérií, jsou to vlastné metodické listy. Učitel se velmi rychle zorientuje, zda daná aktivita vyhovuje cíli výuky.

Učebnice KEEP TALKING má také kvalitní úvodní část. Jsou v ní praktické rady, jak vnímat atmosféru ve skupině, jakou roli má učitel, jak organizovat třídu a také, jak pracovat s výukovými materiály (pracovními listy).

Bez **zevrubného úvodu do problematiky aktivizačních výukových metod** by ale samotný překlad knihy nebyl komplexním edukačním materiálem. Chyběl by podnět směrem ke čtenáři/učiteli, aby se **zamyslel** nad jednotlivými formami výuky, nad smysluplností výuky, **nad svými metodami výuky**, a dobrovolně se rozhodl aktivizační cvičení nabízené v této závěrečné práci vyzkoušet. Tato obecně úvodní kapitola (str. 12-17) odráží mé názory a zkušenosti z pedagogické praxe. Z mého pohledu je nejdůležitější, aby bylo ve třídě/skupině **přátelské nekonfrontační respektující klima**. Pak jsou studenti ochotni akceptovat aktivizační postupy, které je logicky nutí zapojit se, být aktivní, nebát se prezentovat své názory či jazykové dovednosti před ostatními a nestydět se za chyby. Aktivizační metody vyvolají ve skupině ten správný pracovní ruch. Studenti se učí, aniž by si to připouštěli. Ve výuce je hodně pohody a neformálnosti. Učitel ovšem musí být **odborně kompetentní.** Samotné aktivizační postupy kvalitní jazykovou výuku nenahradí.

Poslední kapitola této práce monitoruje, jak využívá **aktivizační metody ve výuce učebnice Headway Intermediate**. Příklady aktivit ve Student´s Book jsou ještě podpořeny aktivitami v Teacher´s Book. Tyto jsem ale v práci neuvedla. Obecně lze říci, že moderní učebnice

jazyků se bez aktivizačních cvičení neobejde. Dlouhá éra učebnic anglického jazyka pro jazykové školy je za námi. Ovšem i v těchto učebnicích nacházím pozitivní metody, a to metodu drilu a překladů z českého jazyka do angličtiny.

Aktivizační metody nejsou zárukou úspěchu. Pro učitele znamenají práci navíc a samozřejmě i riziko neúspěchu. Někdy musíme být trpěliví, protože studenti raději konzumují frontální metody výuky. Většinou ale pochopí, že pokud se zapojí do aktivizačních činností, je to ku prospěchu věci, k upevnění jejich jazykových komunikačních dovedností.

SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY

ČECHOVÁ, B. *Učitel bez expertního kabátu. In*: *Psychologie dnes* [online]. 15. 3. 2006 [cit. 20. 4. 2014]. Dostupné z: http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=8993

KLIPPEL, F. *Keep Talking. Communicative fluency activities for language teaching.* Cambridge: Cambridge University Press, 1984. 202 s. ISBN 0-521-27871-6

KOTRBA, T., LACINA, L. *Aktivizační metody ve výuce. Příručka moderního pedagoga.* 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011. 185 s. ISBN 978-80-87474-34-1

NOVÁČKOVÁ, J. *Učení a svoboda. In: Magazín zdraví* [online]. 2. 7. 2005 [cit. 20. 4. 2014]. Dostupný na: http://www.magazinzdravi.cz/uceni-a-svoboda.

Sárközi, R. *Projektové vyučování – Moderní vyučovací metody.* [online]. 16. 11. 2010 [cit. 20.4.2014]. Dostupný na: http://www.ctenarska-gramotnost.cz/projektove-vyucovani/pv-metody/metody-4

Sitná, D. *Metody aktivního vyučování. Spolupráce žáků ve skupinách.* 1.vyd. Praha: Portál, 2009. 152 s. ISBN 978-80-7367-246-1

SOARS, L and J. *New Headway Intermediate: Student´s Book*, 4th Edition Oxford: Oxford University Press, 2012, 175 s. ISBN 978-0-19-477047-7

PŘÍLOHY

Přílohy obsahují pracovní listy v originálním provedení. Z tohoto důvodu jsou oskenované.

Autorka učebnice Keep Talking je poskytuje volně ke kopírování.

Čísla a názvy PL jsou shodné s čísly a názvy aktivit v textu.

PL 1 Identity cards

PL 2 Stem sentences

PL 7 The same or different

PL 15 What evidence?

PL 17 Values continuum

PL 18 Unfinished sentences

PL 19 Values topics

PL 22 Viewpoints

PL 24 Group holiday

PL 26 Baker Street

Identity cards

SURNAME

FIRST NAMES

Photo

ADDRESS

FAMILY

SCHOOL/UNIVERSITY Main Subjects Studied

HOBBIES

OTHER INTERESTS

© Cambridge University Press 1984

Stem sentences

Finish these sentences.

My favourite animals are .....
.....

I like people who .....
.....

I could not live without .....
.....

I have never .....

If I had £100,000 I would .....
.....

I am frightened of .....
.....

..... make(s) me feel good.

Everybody should .....
.....

The last time I laughed a lot was .....
.....

I'd like to have .....
.....

© Cambridge University Press 1984

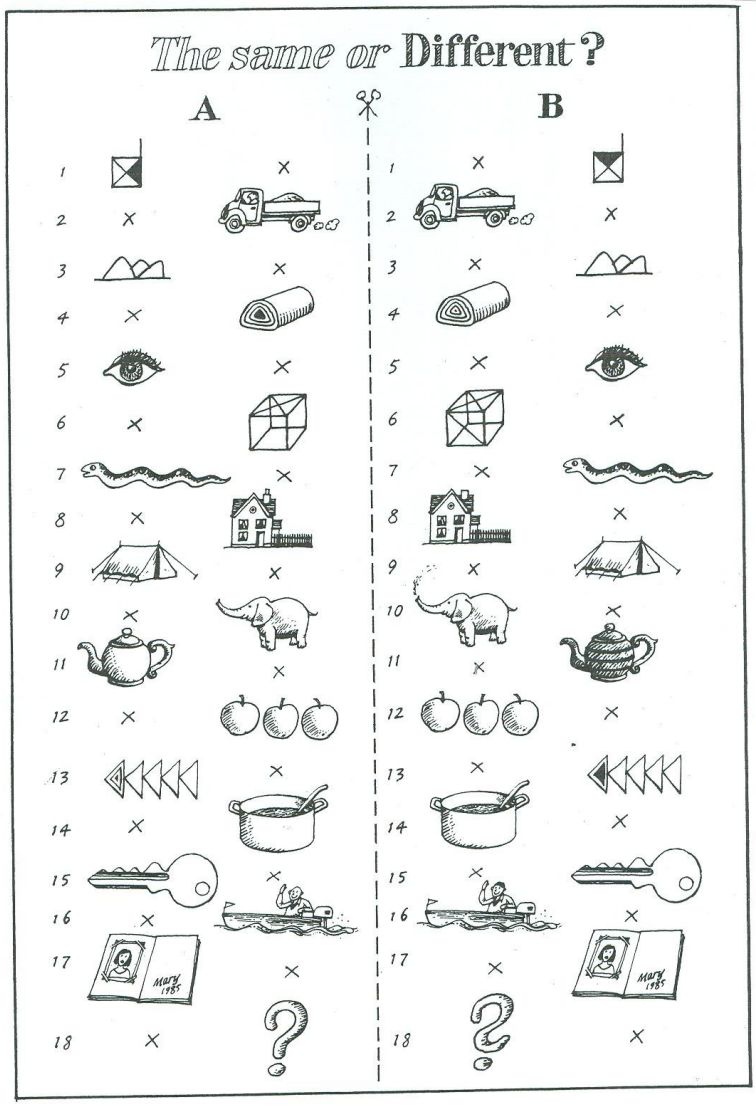

© Cambridge University Press 1984

What evidence?

There are fifteen tables in this room.

Maud will never be able to sing in tune.

Peter is conservative.

Men are better cooks than women.

Children like ice cream.

There are a hundred centimetres in one metre.

Rachel is intelligent.

Hiroshima was destroyed in 1945.

Violence on TV makes people more aggressive.

Spiders have eight legs.

A car is more expensive than a bicycle.

Pop music is horrible.

Life is hard.

Girls are better storytellers than boys.

Cacti grow better in sunlight than in the shade.

© Cambridge University Press 1984

Values continuum

	Agree strongly	*Agree somewhat*	*Neither agree nor disagree*	*Disagree somewhat*	*Disagree strongly*
Beating children is sometimes necessary.					
People who tell lies steal as well.					
For every problem there is only one correct solution.					
Where there's a will there's a way.					
Think before you act.					
Proverbs are usually true.					
We can learn a lot from the past.					
Modern problems cannot be solved by old methods.					
People can be changed by education.					
Never fight against things you cannot change by yourself.					
It's never too late.					
Everybody is different.					

© Cambridge University Press 1984

Unfinished sentences

The funniest thing I ever saw was .....

If I had 24 hours to live .....

On Saturdays I usually .....

I feel best when people .....

I'd like to spend a long holiday in .....

I wish politicians would .....

I have never .....

Parents should always .....

My children will .....

This world would be a better place if .....

The thing that worries me most is .....

I never worry about .....

Some day I am going to .....

I like people who .....

I get very angry if .....

I find it difficult to .....

I'd like to be more ..... and less .....

I am not interested in .....

Studying is .....

If I could be somewhere else now, I'd .....

© Cambridge University Press 1984

PL 19

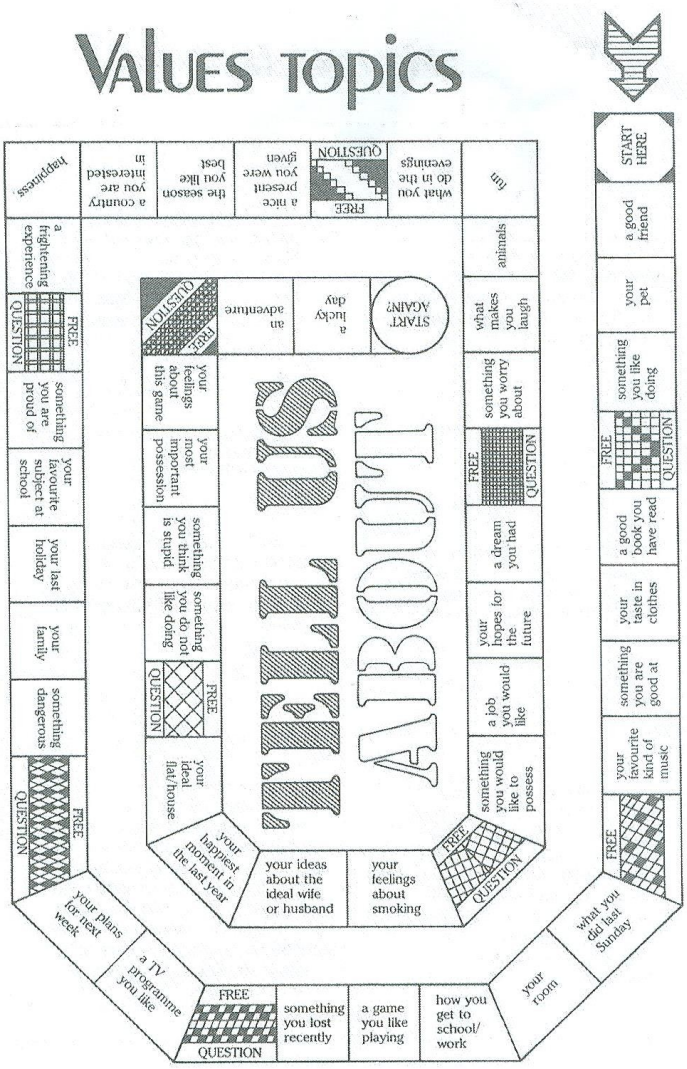

© Cambridge University Press 1984

© Cambridge University Press 1984

Viewpoints

Mary Taylor, 35, housewife (physics and maths teacher) would like to go back to teaching, feels unfulfilled at home, has an offer of a job in a nearby school; a friend of hers is a teacher there.

Mark Taylor, 40, architect, is understanding, does not mind Mary working, has a demanding job, no time or desire to help in the house, feels that Mary might have forgotten a lot about her subjects.

Moira Taylor, 8, at school, is afraid her mother will have less time for her when working; would like a brother or sister.

Margaret Taylor, 68, widow, Mark's mother, runs a bookshop, has been working all her life, supports Mary, lives far away.

Frank and Elizabeth Martin, 70 and 58, Mary's parents, retired postman and housewife, both very much against Mary going back to work, feel both Moira and Mark would suffer, think Mary has everything she needs, live in the next street, come and see their daughter very often.

Gordon Parsons, 45, headmaster of the school, thinks women cannot be good mathematicians, but thinks women are good at classroom management, desperately needs a physics and maths teacher for his school, feels that Mary is a bit shy and may not know about the latest developments in her subjects.

© Cambridge University Press 1984

GROUP HOLIDAY

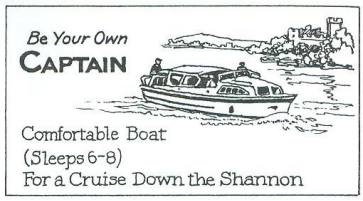

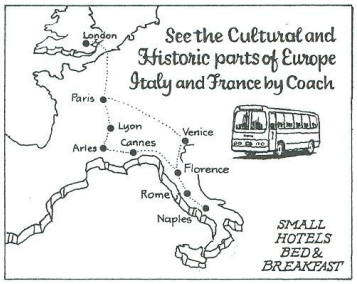

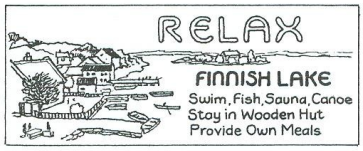

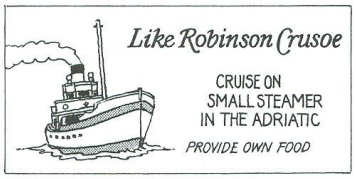

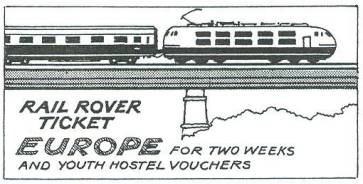

YOUR SUGGESTION?

© Cambridge University Press 1984

BAKER STREET

Miss Dudd owns a dog.

The woman at No. 12 has two pets; a tortoise and a rabbit.

The dog owner drinks beer.

Mrs Evans is married.

Mr Abraham is a widower; his neighbour is divorced.

The married woman reads thrillers.

The woman who likes coffee does not own a pet.

No. 18 is the only house without a pet.

There are five pets in Baker Street; a cat, a dog, a canary, a rabbit and a tortoise.

The bachelor likes historical novels.

Mr Abraham cannot read, he watches TV.

The widower and the spinster like beer.

Mrs Birt likes to read books by Charles Dickens.

The whisky drinker owns a canary.

The dog owner living next door to the bachelor is keen on love stories.

Mr Charles lives between Miss Dudd and Mrs Birt.

The married woman drinks wine.

The pet at No. 14 is a dog.

Mr Abraham lives at No. 20.

The dog owner and the cat owner do not live next to each other.

© Cambridge University Press 1984